

Examen VSBO PKL

2025

tijdvak 1
maandag 12 mei
07.30 - 10.00 uur

Mens en Maatschappij

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Noteer alle antwoorden in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 38 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 38 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

- (1) A
 ⓑ
 C
 D
- (2) A
 ⓧ
 Ⓒ
 D
- (3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 D

Mens en werk

Automatisering

Agricol, die zich bezighoudt met het verbouwen van landbouw-producten, wil gaan investeren in een computergestuurde irrigatiedrone (dit is een drone om planten water te geven). Arbeiders zoals Marlon zijn bezorgd over de gevolgen van deze automatisering en hebben besloten lid te worden van 'Forward'. Forward is een organisatie die (tegen betaling van een contributie) opkomt voor de belangen van arbeiders.

- 1p 1 'Forward' komt op voor de individuele en collectieve belangen van arbeiders zoals Marlon.
→ Noteer wat voor soort organisatie 'Forward' is.

.....

- 1p 2 Marlon is bezorgd over de gevolgen van de automatisering in Agricol. Deze automatisering heeft negatieve gevolgen voor hem en het personeel.
→ Noteer één **negatief** gevolg van deze automatisering voor Marlon en zijn collega's.

.....

.....

- 1p 3 Marlon is bezorgd dat hij als analfabeet als eerste kan worden ontslagen. Hij weet dat hij niet gemakkelijk aan een andere baan zal komen. Dat komt omdat Marlon als analfabeet ...
- A de Nederlandse en Papiamentse taal goed beheerst.
 - B jong is maar jarenlange werkervaring heeft opgebouwd.
 - C snel, zelfstandig en nauwkeurig werk kan leveren.
 - D weinig of geen erkende diploma's heeft behaald.

Cruisetoerisme

PHILIPSBURG –De cruiseschepen zitten maar halfvol en de cruisetoeristen besteden minder dan voor de pandemie.

Dat zegt een taxichauffeur die toeristen van en naar de cruiseschepen brengt. "We zijn heel erg blij met alle toeristen die het eiland bezoeken, maar we zitten nog lang niet op hetzelfde niveau als voor de pandemie". Een groot deel van de economie is afhankelijk van de cruise-industrie, namelijk zo'n 25 procent.

Bron: naar Caribisch Netwerk 29 november 2021

- 1p 4 Wat kan de overheid van Sint Maarten doen om **meer cruisetoeristen** aan te trekken?
- A De bouw van een andere pier op het eiland.
 - B Een tweede vliegveld op het eiland laten bouwen.
 - C Het volk laten vaccineren tegen het Coronavirus.
 - D Meer geld gaan investeren in de bouw van nieuwe hotels.

1p 5 Noteer één belangrijk kenmerk van het cruisetoerisme.

.....

.....

1p 6 De overheid van Sint Maarten wil meer cruisetoeristen aantrekken. Waarom kan het cruisetoerisme nadelig voor het natuurlijk milieu van Sint Maarten zijn?

- A Omdat bossen gekapt worden om nieuwe hotels en bed & breakfasts te bouwen.
- B Omdat cruisemaatschappijen voor de uitstoot van veel CO2 in het milieu zorgen.
- C Omdat cruisetoeristen niet veel geld uitgeven waardoor de economie niet goed functioneert.
- D Omdat lokale bedrijven veel producten aan cruisemaatschappijen moeten leveren.

Verzekeringsmaatschappij On Top

Ricardo is manager bij verzekeringsmaatschappij 'On Top'. Hij verwacht van zijn werknemers dat ze zonder discussie doen wat van hen verwacht wordt. Vier werknemers van de verzekeringsmaatschappij hebben een discussie over hun werk.

Theo zegt: Wij worden goed betaald.

Liska zegt: Mijn taak is om de telefoon op te nemen.

Salma zegt: Elke vrijdag hebben we op het werk een Happy Hour.

Xavier zegt: Wij respecteren elkaar onderling.

1p 7 Noteer de naam van de werknemer die een uitspraak doet over **arbeidsvoorwaarden**.

Naam:

1p 8 Wat voor leiderschapsstijl heeft Ricardo?

- A een autoritaire leiderschapsstijl
- B een coachende leiderschapsstijl
- C een democratische leiderschapsstijl
- D een raadplegende leiderschapsstijl

1p 9 Salma en Xavier hebben het beiden over de verhoudingen op het werk.
Welke werknemer heeft het over de **informele verhoudingen** op het werk?

Naam:

Arbeid

afbeelding 1: Bouwbedrijf CurSxM

afbeelding 2: Collectebus Stichting KWF

1p 10 In afbeelding 1 en afbeelding 2 zien wij verschillende vormen van werk.
Bij beide afbeeldingen werken de personen van 08:00 tot 17:00 uur.
De reden waarom het werk wordt gedaan, is verschillend bij afbeelding 1
en bij afbeelding 2.

→ Op welke afbeelding is er meer fysieke arbeid te zien?

afbeelding nummer:

- 1p 11 Het werk dat de arbeiders bij afbeelding 1 verrichten is zwaar. Ze werken lange uren, maar toch gaan ze elke dag met plezier naar het werk.
→ Noteer één reden waarom ze elke dag toch met plezier naar het werk gaan.

.....

.....

- 1p 12 Welke van de twee onderstaande afbeeldingen vallen onder de **dienstensector**?

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Afbeelding 3

Afbeelding 4

- A Afbeelding 1 en afbeelding 2
- B Afbeelding 1 en afbeelding 4
- C Afbeelding 2 en afbeelding 3
- D Afbeelding 3 en afbeelding 4

- 1p 13 Werk met een hoge sociale status geniet een hoge waardering omdat het werk ...
- A veel kennis en verantwoordelijkheid vereist.
 - B veel macht en weinig inkomen biedt.
 - C weinig kennis vereist en eentonig is.
 - D weinig macht en verantwoordelijkheid vereist.

Smartphones toelaten of niet?

D'Shaun zit in de examenklas op het Whittfield college. Hij is heel boos. Voor het volgend schooljaar heeft de schooldirectie bekendgemaakt dat de school 'smartphone free' zal zijn. Dat betekent dat smartphone gebruik tijdens de pauzes en in de vrije lesuren niet toegestaan is. De schooldirectie heeft samen met het schoolbestuur besloten dat het voor iedereen beter zal zijn als alle smartphones thuis blijven.

- 1p 14 D'Shaun vindt dat ...
- A de schooldirectie alleen de plichten van leerlingen respecteert.
 - B de schooldirectie alleen de rechten van leerlingen respecteert.
 - C zijn plichten als leerling niet gerespecteerd worden.
 - D zijn rechten als leerling niet gerespecteerd worden.
- 1p 15 D'Shaun vindt dat de schooldirectie niet juist heeft gehandeld.
→ Noteer één actie die D'Shaun kan nemen om de schooldirectie te laten zien dat leerlingen ook een mening hebben.

.....

.....

- 1p 16 D'Shaun heeft de beslissing genomen om contact op te nemen met een organisatie die zich wereldwijd met kinderrechten bezighoudt. Met welke organisatie kan D'Shaun contact opnemen?
- A UNICEF
 - B UNESCO
 - C United Nations
 - D WHO

- 1p 17 Geef één argument waarom Internationale organisaties zich bezighouden met de rechten van kinderen tot 18 jaar.

.....

.....

Constitutionele monarchie met een parlementair stelsel

 Willem I 1815-1840	 Willem II 1840 - 1849	 Willem III 1849 - 1890	 Wilhelmina 1890 - 1948 1890 - 1898: Emma als regentes	 Juliana 1948 - 1980	 Beatrix 1980 - 2013	 Willem-Alexander 2013 - heden
Willem I	Willem II	Willem III	Wilhelmina	Juliana	Beatrix	Willem-Alexander
1815-1840	1840-1849	1849-1890	1890-1948	1948-1980	1980-2013	2013-

Een **constitutionele monarchie**:

Curaçao en Sint Maarten hebben een constitutionele monarchie met een parlementair stelsel. Een constitutionele monarchie met een parlementair stelsel is hetzelfde als een parlementaire democratie met een koning. De koning kan niet overal aanwezig zijn en heeft daarom op de eilanden binnen het koninkrijk een vertegenwoordiger.

- 1p 18 Een van de kenmerken van de constitutionele monarchie met een parlementair stelsel is ...
- A dat de koning geen macht heeft.
 - B dat de regering geen macht heeft.
 - C dat het parlement geen macht heeft.
 - D dat het volk geen macht heeft.

- 1p 19 Wie is de vertegenwoordiger van de koning op Curaçao en Sint Maarten?

.....

- 1p 20 Curaçao is een constitutionele monarchie met een parlementair stelsel. Dus een democratie.
→ Noteer één verschil tussen Curaçao als een democratisch land en een land als Cuba.

.....

.....

.....

Recht op arbeid

Ik heb recht op arbeid. Het recht op werk is mijn economisch recht. Volgens artikel 19 van de grondwet heb ik als burger het recht om te werken om in mijn levensonderhoud te voorzien. Welk recht heeft MG & Sons om mij te ontslaan?

Cendrix is op staande voet ontslagen. Zijn contract werd direct beëindigd en hij krijgt geen loon meer. MG & Sons heeft hem geen uitleg gegeven en alleen verteld dat het ontslag zijn eigen schuld is.

- 1p 21 Werknemers hebben rechten die in een werkovereenkomst staan. Een werkgever mag een werknemer daarom niet zomaar op staande voet ontslaan, dus direct naar huis sturen. Hiervoor moeten er dringende redenen zijn.
→ Geef aan wat een **geldige reden** voor MG & Sons kan zijn om Cendrix op staande voet te ontslaan.

.....

.....

.....

- 1p 22 Werkgevers hebben macht tegenover werknemers.
→ Noteer één **machtsmiddel** dat MG & Sons heeft gebruikt om Cendrix op staande voet te ontslaan.
-
-

- 1p 23 Cendrix is niet blij met zijn ontslag en vindt dat MG & Sons gehandeld heeft tegen zijn recht op arbeid.
Wat kan Cendrix doen om voor zijn rechten op te komen?
Cendrix kan ...
- A collega's overhalen ontslag te nemen.
 - B meer tijd besteden aan hobby's.
 - C naar de rechter stappen.
 - D zijn verhaal publiceren.

Massamedia en informatievoorziening

Carnaval als volksfeest

Op onze eilanden besteedt de media veel aandacht aan carnaval als volksfeest.

Dit doen ze door te zorgen dat iedereen op de hoogte is dat het winnende lied aan bepaalde voorwaarden moet voldoen. Iedereen die dit lied hoort weet dat het iets typisch is van de gewoonten, waarden en normen van het eiland.

- 1p 24 Bekijk bovenstaande afbeeldingen.
→ Welke afbeelding is *geen* massamedium?

.....

- 1p 25 Op welk gebied spelen de media een centrale rol door aandacht te geven aan carnaval als volksfeest?
Op het gebied van ...
A cultuuroverdracht.
B democratische besluitvorming.
C economische ontwikkeling.

- 1p 26 Noteer één functie die door de media wordt vervuld door aandacht te besteden aan carnaval als volksfeest.

.....

Censuur

Sigdairon vindt dat hij zijn werk als journalist niet goed kan doen in zijn land. Hij woont in een land met internetcensuur. Hierdoor kan hij als journalist en als burger geen informatie op het internet plaatsen of zoeken. Behalve digitale themazenders, wordt alles door de overheid gecontroleerd.

- 1p 27 Door het toepassen van internetcensuur heeft de overheid een democratisch grondrecht van Sigdairon geschonden.
→ Welk democratisch grondrecht van Sigdairon als **journalist** heeft de overheid geschonden?

Maak de zin af.

De overheid heeft zijn geschonden.

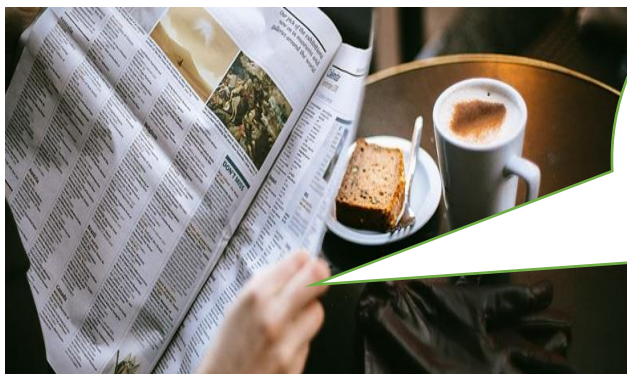
- 1p 28 Noteer één reden waarom Sigdairon als **burger** zonder het grondrecht van vrijheid van meningsuiting niet goed kan functioneren.

.....
.....
.....

- 1p 29 De digitale themazenders worden niet gecontroleerd door de overheid. Deze themakanalen richten zich op één bepaalde doelgroep. Op die manier kunnen ze meer adverteerders aantrekken. Adverteerders kunnen dan ...
- A gericht te werk gaan om potentiële kopers te bereiken.
 - B meer advertentieruimte hebben om nieuwe klanten te bereiken.
 - C minder geld uitgeven om een groter publiek te bereiken.
 - D zonder concurrentie hun potentiële klanten bereiken.

De krant is voor wie?

afbeelding 1

Theo: Zo hou ik van mijn krant. Er is uitgebreide informatie over de onderwerpen. En gelukkig zijn er niet onnodig veel foto's om de krant aantrekkelijker te maken.

De krant in afbeelding 1 is een voorbeeld van een krant met weinig foto's en lange artikelen. Gelukkig zijn er ook andere kranten met veel sensatienieuws. De moderne krantenlezer heeft een ruime keuze wat voor soort krant hij wil lezen. De sportliefhebber, de politicoloog of de sensatiejager, er is voor ieder wat.

- 1p 30 *Maak de zin af.*
Kranten die gericht zijn op sportliefhebbers, politiek of sensatiejagers zijn bedoeld voor een bepaalde
- 1p 31 De krantenlezer met interesse voor sensatienieuws abonneert op een ...
- A huis-aan-huisblad.
 - B jongerenblad.
 - C kwaliteitskrant.
 - D populaire krant.

Parlementariër Jurick

bron 1

Jurick is het jongste lid van het parlement. Tijdens de laatste parlamentsverkiezing had hij voldoende stemmen gekregen om in het parlement te komen. Al vanaf zijn eerste dag als parlementariër heeft hij aangifte gedaan tegen bepaalde collega's van hem die hun positie als parlamentslid gebruiken om geld aan te nemen om gunsten voor anderen te doen.

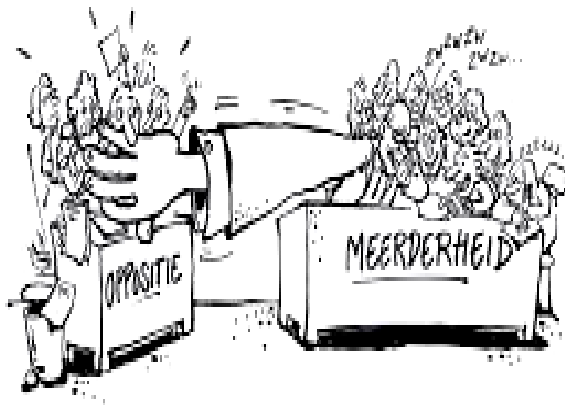
- 1p 32 Volgens bron 1 maken sommige collega's van Jurick zich schuldig aan het delict van ...
- A beroving
 - B censuur
 - C corruptie
 - D witwassen
- 1p 33 In het parlement zitten twee groepen: de coalitie en de oppositie. Jurick steunt het beleid van de regering niet en heeft liever een andere regering. Hij probeert daarom vaak om de voorstellen van de regering tegen te houden of te veranderen.
- In welke groep zit Jurick volgens bovenstaande beschrijving?
-

- 1p 34 Jurick is parlementariër.
→ Noteer één taak van Jurick als parlementariër.

.....

.....

Minderheid of meerderheid?

Na de politieke verkiezingen van 2021 bestond het parlement van Curaçao uit dertien parlementariërs die lid waren van de coalitie en acht leden die samen de oppositie vormden.
De kiezer is blij wanneer hij ziet dat iemand op wie hij gestemd heeft parlementariër wordt.

- 1p 35 ***Maak de zin af.***
Coalitiepartijen zijn politieke partijen die ...
- A alleen in het parlement met een meerderheid vertegenwoordigd zijn.
 - B alleen in het parlement met een minderheid vertegenwoordigd zijn.
 - C zowel in de Staten als in het Koninkrijksparlement vertegenwoordigd zijn.
 - D zowel in het parlement als in de regering vertegenwoordigd zijn.

- 1p 36 In de nieuw gevormde coalitie heeft partij Basta één ministerspost gekregen. Mw. Divas vervult deze ministerspost. Door welke organisatie is mw. Divas gekozen om minister te worden?
- A parlement
 - B politieke partij
 - C regering
 - D vakbond

- 1p 37 De acht leden die in de oppositie zitten, hebben de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op het besluitvormingsproces van de regering.
→ Noteer één actie die de oppositie kan nemen om het besluitvormingsproces te beïnvloeden.

.....

.....

- 1p 38 Welke actie kan de kiezer nemen als hij niet tevreden is met beslissingen van de regering?
Hij kan ...
- A een handtekeningenactie organiseren.
 - B het volk overtuigen niet te stemmen.
 - C zelf parlementariër worden.